

Stopem a pěšky

napříč Afrikou

ONDŘEJ HAVELKA

Konečně se s cestovateli Ondrou a Mišou dostáváme do himbské vesnice, kam se zvláště těšili. Jaký bude život červených domorodců, přijmou návštěvníky? Co je čeká v neznámé vesnici?

červení HIMBOVÉ Díl třetí

„Vesnice, tamhle,“ vytrhla mě Míša konečně z myšlenek, které mě začínaly svazovat a dusit. Znovu se hluboce nadechnu v naivní radosti, že se dnes stane něco krásného, pro co stojí za to chodit po Africe. „No jo, je tam vesnička, snad bude himbská,“ přitakám a zrychlujeme. Za pár minut z vesničky vyběhají malé děti a ženou se k nám. Následující scénář je jako klon těch minulých. Radost dětí, tahání za blond vlasy, cesta do vesnice, představení náčelníkovi a usednutí k ohni. Náčelník vesnice je u Himbů stařešina, který se těší obrovské důstojnosti. Stařešina pokynul, aby ženy připravily čaj, a my se rozhlížíme po vesnici. Kruhové hliněné chýše mají špičaté dřevěné stříšky. Jsou velmi malé, na prostor si zřejmě Himbové nepotrpí. Ve vesnici je asi dvacet chýší a celá vesnice je obehnaná dřevěnou hradbou, prý kvůli divoké zvěři. Ženy jsou potřeny červenou směsí. Vlasy mají spletené do copánků, pokrytých hlinkou, takže připomínají jakési hadice na koncích roztrěpené. Na nahých nadrech nosí velkou mušli homolici. Suknice je zhotovena z hovézí kůže a je také potřena červenou směsí.

Musím popravdě říci, že Himbové jsou snad nejvládnější lidé na této planetě. V této vesnici, jejíž jméno je pro na-

šince nevyslovitelné, se něco chystá. Himbové mají jakousi slavnostní, rozvernou náladu. Ve vesnici jsou i muži, takže by se mohlo opravdu k něčemu schylovat. Běžný den u Himbů je totiž velmi nudný. Ve vesnici se neděje prostě nic. Dnes tomu zřejmě bude jinak. Himbky se pečlivě potírají svou červenou směsí. Muži posedávají ve stínu pod stromem spolu se stařešinou a popíjí jakýsi alkoholický nápoj vlastní výroby.

ZÁŽITEK ODLIŠNOSTI

Přichází k nám jeden z mužů a zve mě do stínu za ostatními. Míše ukazuje směrem k ženám, které se potírají červení. Pochopili jsme, že přípravy probíhají odděleně, a tak Míša odchází za ženami, které jí okamžitě vítají a přijímají mezi sebe. Já naopak usedám pod strom a přímo od stařešiny dostávám

misku nápoje, který smrdí jako máloco na světě. Vzpomínám na všechny zdravotní komplikace, které jsem si vykoledoval na cestách pitím podobných nápojů, ale odmítnout nemohu, to zkrátka v této situaci nelze.

Po staročeském způsobu vyprazdňuji misku na ex, čímž vzbuzuji velký obdiv a snad si získávám i trochu respektu. První bariéry jsou, zdá se, prolomeny. Třetí miska mi už v hlavě působí pořádný zmatek. Uběhlo několik prázdných hodin. Nemám ponětí kolik. Přicházejí ženy a Míša si všímá mého tupého pohledu. Tvrdí, že byla s ženami jen asi dvacet minut, ale já jsem si jist, že to bylo alespoň deset hodin. Kontroluji slunce. Zdá se, že je na stejném místě, což potvrzuje Míšinu verzi. Znovu zjišťujeme, že naše strategie, která káže požívat cokoli, co mění vnímání světa, pouze jednomu z nás, je užitečná. Už mnohokrát se v Africe osvědčila.

Něco se začíná dít. Himbské dívky chodí kolem obřadního ohně a začínají tleskat. Muži si sedají kolem nich. Za několik minut se chůze mění v divoký tanec. Do nohou se mi vrátil cit a v hlavě už nemám takové prázdno jako před chvílí, a tak mohu pozorovat ty zvláštní pohyby a fotit. Je to úžasné. Opravdová himbská kenoze, vyjítí ze sebe prostřednictvím tance. Rytmus tleskání svádí do jakéhosi hypnotického stavu. Ves-

nicí vládne bezstarostné opojení. Nemáme nejmenší tušení, co se vlastně slaví, ale to vůbec nevdává. Prostě se účastníme něčeho, co je příjemné, a já se přitom sžívám s myšlenkou, že nic zásadního se od Himbů nedozvím. Jedno je ale jisté, nabídli mi jiný pohled. Na vše lze nahlížet jinými očima a odlišnost Himbů se prostě musí zažít, je totiž pouhým písmem nepřenositelná.

V této části se rozloučíme s červenými Himby, nikoliv ovšem s Ondrou Havelkou a jeho putováním napříč Afrikou. V dalších dílech se můžeme těšit na nová dobrodružství.

KRASOVÉ oblasti u nás

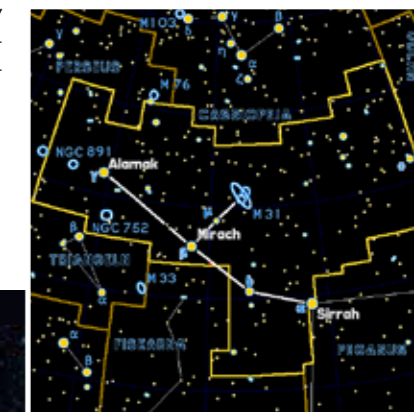
Po pískovcových skalních městech si dnes povíme něco o dalších velmi atraktivních oblastech naší krajiny – o krasových územích. Co je to vlastně kras?

Kras je území tvořené z dlouhodobého hlediska rozpustnými horninami, jakými jsou např. vápence. Jejich rozpouštění pak výrazně mění tvary krajiny. Vznikají typické krasové útvary. Mezi ty nejznámější patří jeskyně, kterých máme v ČR zpřístupněných hned několik. Nejvíce v Moravském krasu, což je území severně od Brna. Mj. se v oblasti Moravského krasu nacházejí i dvě významná mariánská poutní místa: Křtiny a Sloup. Ale zpět ke krasu. Další zajímavé tvary reliéfu, které vznikají v krasu, jsou závrtky. Jedná se o trychtýřovité sníženiny na zemském povr-

vrchu, vzniklé např. propadnutím stropu jeskyně. Takto mohou vzniknout i propasti. Nejmohutnější naší propastí je Macocha v Moravském krasu a vůbec nejhlubší je pak Hranická propast u Teplic nad Bečvou, která je dokonce nejspíš nejhlubší zatopenou propastí na světě. Její naměřená hloubka je zatím 474 m, ale předpokládá se mnohem hlubší. Nedaleko od ní můžeme navštívit zajímavé Zbrašovské aragonitové jeskyně. Za další jeskyní se můžeme vydat k poutnímu místu Bozkov na Semilsku. Zdejší dolomitové jeskyně jsou největší svého druhu v ČR. No a nesmíme ani opomenout oblast nedaleko Berouna – Český kras. Tady se můžeme vypravit do Koněpruských jeskyní a od nich se podívat na velkolepé Čertovy schody – jeden z největších lomů v ČR.

Ve výčtu jeskyní bychom mohli pokračovat. Databázi všech zpřístupněných podzemních prostor nalezneme na www.caves.cz. Kromě nich jsou však v ČR tisíce jiných jeskyní. Mnohé z nich jsou uzavřeny, aby bezohlední návštěvníci neničili mnohdy vzácnou krasovou výzdobu (např. krápníky) či nerušili netopýry, kteří v těchto prostorách často přezimují.

Podzimní souhvězdí

Draží pozorovatelé hvězdného nebe, vstoupili jsme do podzimního období, které není pro naše pozorování noční oblohy úplně ideální (tedy pro pozorování večer). Přesto lze nalézt zajímavé objekty. Vrátime se k našemu představení členů jedné královské rodiny, o které jsme si povídali již v lednu tohoto roku.

Vzpomeňte si na pyšnou královnu Kasiopeu. Mezi podzimní souhvězdí pak patří také to, které nese jméno její krásné dcery – Andromeda. Jen připomínám, že tuto etiopskou princeznu před smrtí zachránil princ Perseus. Královští rodičové pak oběma vystrojili nádhernou svatbu. Pro nás je ale za objekt tohoto souhvězdí. Je to velká galaxie v Andromedě (M31). Na místech, kde není tak velké světelné znečištění, je dokonce vidět prostým okem jako takový malý bílý chomáček. Ve skutečnosti je dvakrát větší než naše Mléčná dráha. Je to asi nejpozorovanější galaxie, první záznamy o ní jsou např. u perského astronoma Al-Sufího z roku 964 po Kr. Ještě v 17. století si astronomové mysleli, že se jedná o jakýsi otvor, kterým lze vidět světlo prvního dne. Dnes víme, že se jedná o jednu z ohromného množství galaxií celého pro nás viditelného vesmíru. Tento objekt se k nám blíží, a to rychlostí cca 266 km za

sekundu (zkuste spočítat, kolik je to za hodinu). Jednou se naše obě galaxie srazí a spojí, ale nebojte, pár miliard let to ještě potrvá.

Dalším objektem, který patří do legendy o Andromedě a Perseovi, je bájný okřídlený oř Pegas, který vznikl z krve mrtvé Medúzy. Ten nejprve pomohl Perseovi, později se pak dostal k hrdinovi Bellerofónovi, který vykonal mnoho hrdinských činů, ale zpychl a chtěl se dostat na tomto koni mezi olympské bohy. Za to byl sražen a zahynul. Aneb jak říká lidová moudrost: pýcha předchází pád. Pegas se pak dostal na nebeskou oblohu jako souhvězdí. Leží mimo Mléčnou dráhu v oblasti, kde zase tolik pozorovatelných hvězd není. Základ souhvězdí tvoří vlastně velký čtverec, jedna z jeho hvězd se arabsky jmenuje Markab (česky Sedlo). Je to hvězda, která vyzařuje 70× více energie než naše Slunce. Podle ní se dodnes orientují námořníci. U hlavy tohoto souhvězdí lze i obyčejným triedrem pozorovat tzv. kulovou hvězdokupu M15.

Z planet je kolem poloviny měsíce listopadu ráno kolem 6. hodiny jasně viditelná Venuše nízko nad obzorem jako Jitřenka. Přeji vám jasnou oblohu bez mraků a světelného smogu. A nezapomeňte, že pýcha předchází pád.